

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Β΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Διαβάζοντας ηλεκτρονικά ειδησεογραφικά κείμενα με κριτικό τρόπο»

ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΜΠΟΤΕΛΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Θεσσαλονίκη 2014**

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Διαβάζοντας ηλεκτρονικά ειδησεογραφικά κείμενα με κριτικό τρόπο

Δημιουργός

Στεφανία Μποτέλη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Μάρτιος 2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

6η ενότητα: Παρακολουθώ, ενημερώνομαι και ψυχαγωγούμαι από διάφορες πηγές.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

5 ώρες.

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας με διαδραστικό πίνακα.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Το σενάριο προϋποθέτει:

- Τη χρήση διαδραστικού πίνακα για την περιήγηση σε σελίδες του ηλεκτρονικού τύπου και τη μελέτη ηλεκτρονικών ειδησεογραφικών κειμένων στην ολομέλεια.
- Εξοικείωση εκπαιδευτικού και μαθητών/μαθητριών με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

-

Το σενάριο αντλεί

Αργύρης Αρχάκης και Βίλλυ Τσάκωνα, «Διαβάζοντας ειδησεογραφικά κείμενα στη Γ2».

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο σενάριο με τίτλο «Διαβάζοντας ηλεκτρονικά ειδησεογραφικά κείμενα με κριτικό τρόπο» έχει ως σκοπό να φέρει σε ουσιαστική επαφή τους μαθητές/μαθήτριες με τον ηλεκτρονικό τύπο και τα χαρακτηριστικά του και να τους εξασκήσει στη μελέτη ειδησεογραφικών κειμένων, έτσι ώστε να αναδειχθεί το γεγονός ότι αυτά αποτελούν ιδεολογικές κατασκευές, ενώ η γλώσσα αποτελεί τον τρόπο με τον οποίο ο συντάκτης κατασκευάζει ιδεολογικά το κείμενο και την οπτική του.

Για τον σκοπό αυτό θα αναζητήσουμε μέσω της επίσκεψης σε ηλεκτρονικές εφημερίδες και ενημερωτικές ιστοσελίδες τα χαρακτηριστικά εκείνα που διαχωρίζουν τον ηλεκτρονικό από τον έντυπο τύπο και στη συνέχεια θα αποδομήσουμε ηλεκτρονικά ειδησεογραφικά κείμενα που αναφέρονται σε κάποιο θέμα της επικαιρότητας. Κατά την αποδόμηση σκόπιμο είναι να μελετηθούν τα ειδησεογραφικά κείμενα τόσο ως αφηγηματικές κατασκευές όσο και ως ιδεολογικές κατασκευές που φέρουν την αξιολόγηση του συντάκτη, ρητή ή υπόρρητη.

Σκοπός, επομένως, του σεναρίου είναι η καλλιέργεια της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης των μαθητών/τριών και του κριτικού γραμματισμού, δεδομένου ότι οι μαθητές μας αντιμετωπίζουν τα κείμενα ως φορείς πληροφοριών και δεν μπαίνουν στη διαδικασία να «δουν» τι κρύβεται «πίσω από τις λέξεις» ή γιατί έγινε η συγκεκριμένη λεξιλογική ή μορφοσυντακτική επιλογή, έτσι ώστε στη συνέχεια να μπορούν να δομήσουν τον δικό τους χειραφετημένο λόγο απέναντι στην πολιτική,

κοινωνική και σχολική πραγματικότητα. Επιπλέον, η επιλογή ειδησεογραφικών κειμένων από τον ηλεκτρονικό τύπο αποσκοπεί στην καλλιέργεια του κριτικού ψηφιακού γραμματισμού και παραπέμπει στην ιδέα ότι οι ηλεκτρονικοί χώροι (ηλεκτρονικός τύπος, fora, ιστοσελίδες και ιστολόγια) είναι ιδεολογικά φορτισμένοι.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το συγκεκριμένο σενάριο βασίζεται στη θέση του βραζιλιάνου κοινωνιολόγου Paulo Freire σύμφωνα με την οποία η κριτική συνειδητοποίηση περιλαμβάνει την αφύπνιση των ανθρώπων ως προς τις κρυφές σημασίες, τις σιωπηλές υποθέσεις και τις ρητορικές παγίδες του λόγου εκείνων των ατόμων που έχουν πρόσβαση στα ΜΜΕ και γενικότερα στην επικοινωνία (Φρέιρε 1979:19 & Μπουτουλούση 2001: 225). Ειδικότερα στις ημέρες μας που τα διαδικτυακά ενημερωτικά μέσα έχουν πολλαπλασιαστεί, με αποτέλεσμα να καθίσταται όλο και πιο δύσκολος ο έλεγχος της εγκυρότητάς τους, η απόκτηση της κριτικής αυτής συνειδητοποίησης κρίνεται ως επείγουσα ανάγκη, κοινωνική και εκπαιδευτική.

Η καλλιέργεια της κριτικής αυτής συνειδητοποίησης μέσω της κριτικής προσέγγισης της γλώσσας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ορίζεται ως *κριτική γλωσσική επίγνωση* και βασίζεται στην κεντρική παραδοχή της *κριτικής ανάλυσης λόγου* ότι η γλώσσα ως κοινωνική πρακτική βρίσκεται σε διαρκή αλληλεπίδραση με ιδεολογικές παραδοχές και σχέσεις εξουσίας (Fairclough 1989: 238). Στόχος, επομένως, της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης είναι να μελετούν οι μαθητές/τριες κριτικά τη γλώσσα ως κοινωνική κατασκευή που υφίσταται μεταβολές και γίνεται πεδίο ανταγωνισμού δυνάμεων, συγκαλύπτοντας πολλές φορές φαινόμενα ρατσισμού, σεξισμού, διακρίσεων, κοινωνικών ανισοτήτων, έτσι ώστε να μπορέσουν να δομήσουν τον δικό τους χειραφετημένο λόγο (Μπουτουλούση 2001: 225).

Για την επίτευξη του στόχου αυτού κρίνεται απαραίτητο οι μαθητές/μαθήτριες να έρχονται σε επαφή με επίκαιρα και αυθεντικά κείμενα και να αναλύουν άρθρα από

εφημερίδες και περιοδικά ή τηλεοπτικές εκπομπές, προκειμένου να καταλάβουν πώς κατασκευάζεται η πραγματικότητα από τα ΜΜΕ. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές/μαθήτριες θα εξοικειωθούν με έναν κριτικό τρόπο προσέγγισης των μηνυμάτων που προσλαμβάνουν και παράγουν, έτσι ώστε να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στο μέλλον ως ενεργοί πολίτες.

Για τον σκοπό αυτό στο συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόζονται παιδαγωγικές διαδικασίες που περιέχονται στα προγράμματα Πολυγραμματισμών (Kalantzis & Core 2001: 215) και που περιλαμβάνουν:

- Τοποθετημένη πρακτική: αξιοποίηση διαθέσιμων ειδών λόγου συμπεριλαμβανομένων και αυτών που ανήκουν στις ποικίλες οπτικές της ζωής των διδασκόμενων.
- Ανοιχτή διδασκαλία: συστηματική, αναλυτική και συνειδητή κατανόηση.
- Κριτική πλαισίωση: διαδικασία κατά την οποία ερμηνεύεται το κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον συγκεκριμένων σχημάτων νοήματος. Αυτή συμπεριλαμβάνει ότι ο διδασκόμενος αποστασιοποιείται από το αντικείμενο μελέτης και ότι στέκεται κριτικά σε σχέση με το πολιτισμικό του περιβάλλον.
- Μετασχηματισμένη πρακτική: μεταβίβαση, δηλαδή, στην πρακτική της κατασκευής νοήματος, η οποία ενεργοποιεί το μετασχηματισμένο νόημα σε άλλα περιβάλλοντα ή πολιτισμικούς τόπους (Kalantzis & Core 2001: 215).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- Καλλιέργεια μιας ενεργητικής και κριτικής στάση ζωής.
- Καλλιέργεια του προτύπου του χειραφετημένου και ευαισθητοποιημένου πολίτη.
- Γνώση των κινδύνων ετεροκαθορισμού από τα ΜΜΕ και προβολή της κριτικής αντιμετώπισης των μηνυμάτων ως τρόπου αυτοπροστασίας απέναντι

στον καταγιισμό λόγου και ιδεολογιών που δέχεται τη σημερινή εποχή το άτομο.

Γνώσεις για τη γλώσσα

- Συνειδητοποίηση της στενής σχέσης γλώσσας και κοινωνίας.
- Συνειδητοποίηση της λειτουργίας της γλώσσας ως κοινωνικής κατασκευής συνεχώς μεταβαλλόμενης ανάλογα με τις κοινωνικές συνιστώσες και τις κοινωνικές ανάγκες.
- Συνειδητοποίηση της λειτουργίας της γλώσσας ως μέσου κατασκευής κοινωνικών ταυτοτήτων.
- Συνειδητοποίηση της δύναμης της γλώσσας ως λόγου εξουσιαστικού και αντιεξουσιαστικού.

Γραμματισμοί

Κλασικός γραμματισμός

- Εξάσκηση μαθητών/μαθητριών στην κατανόηση των ρητών και υπόρρητων μηνυμάτων ενός ειδησεογραφικού κειμένου.
- Εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών με τα χαρακτηριστικά του ειδησεογραφικού λόγου (η είδηση ως αποκλίνον γεγονός, η είδηση ως κειμενικό είδος με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όπως τίτλος, δομή ανεστραμμένης πυραμίδας, δημοσιογραφική γλώσσα, χρήση τριτοπρόσωπης σύνταξης ενεργητικής ή παθητικής, σοβαρό ύφος, αυστηρή σύνταξη, λεξιλόγιο γραπτού λόγου, μεταφορική και κυριολεκτική χρήση του λόγου, σχήματα λόγου, αξιολόγηση ρητή ή υπόρρητη της είδησης μέσα από τον τρόπο παρουσίασης των γεγονότων, τα σημεία στίξης ως σχόλιο κ.τ.λ.).
- Εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών με ειδησεογραφικό λόγο που παρουσιάζει στοιχεία προφορικότητας (χαλαρή σύνταξη, πολλές επαναδιατυπώσεις κ.τ.λ.), πολυτροπικότητα (ένταξη εικόνας, βίντεο,

μουσικής, προφορικών μαρτυριών κ.τ.λ.), υβριδικότητα (συνδυασμός προφορικού και γραπτού λόγου).

Νέοι γραμματισμοί

- Εξοικείωση με τα χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού τύπου και συνειδητοποίηση των διαφορών του από τις έντυπες εφημερίδες: θεματολογία, σύνδεση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, twitter κ.τ.λ.), διαφημίσεις, λίστες επιλογών (π.χ. οι πιο σημαντικές ειδήσεις), συνεχής ροή ειδήσεων και διαρκής αλλαγή της «πρώτης είδησης» ανάλογα με την επικαιρότητα, έλλειψη του παραδοσιακού «σαλονιού», πολυτροπικότητα ηλεκτρονικών ειδησεογραφικών κειμένων (συνοδεύονται από φωτογραφικό υλικό ή βίντεο), υβριδικότητα ηλεκτρονικών ειδησεογραφικών κειμένων (π.χ. ορισμένες φορές το κείμενο πλαισιώνεται από κάποιο βίντεο με συνεντεύξεις ή ηχογραφημένο υλικό κ.τ.λ.), υπερσυνδέσεις μέσα στο κείμενο που παραπέμπουν σε παλιότερες ηλεκτρονικές δημοσιεύσεις, σύνδεση κάποιων ηλεκτρονικών εφημερίδων με ιστολόγια, δυνατότητα σχολιασμού από αναγνώστες (αν κάτι τέτοιο επιτρέπεται από τον συντάκτη).

Κριτικός γραμματισμός

- Διαμόρφωση κριτικής στάσης απέναντι στα ΜΜΕ.
- Εξάσκηση στην κριτική ανάγνωση ειδησεογραφικών κειμένων και στην αναζήτηση στοιχείων εγκυρότητας σε αυτά.
- Συνειδητοποίηση ότι το διαδίκτυο δεν είναι ένας ψηφιακός χώρος ιδεολογικά ουδέτερος.

Διδακτικές πρακτικές

Με βάση τις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζονται στο συγκεκριμένο σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές να αναπτύξουν:

- Τη δεξιότητα της συνεργασίας με τα άλλα μέλη της ομάδας τους και με την ολομέλεια.

- Τη δεξιότητα της κριτικής αντιμετώπισης των μηνυμάτων.
- Τη δεξιότητα κριτικής γλωσσικής επίγνωσης.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφόρμηση για τη σύνταξη του σεναρίου αποτέλεσε η διαπίστωση ότι οι μαθητές/μαθήτριες θεωρούν αυτονόητη την εγκυρότητα και την αλήθεια των όσων διαβάζουν στο διαδίκτυο και των όσων ακούνε και βλέπουν στα τηλεοπτικά κανάλια, προκειμένου να ενημερωθούν. Η αδυναμία τους, επομένως, να «διαβάσουν» τι «κρύβεται» πίσω από τις λέξεις και να παρακολουθήσουν τα υπόρρητα νοήματα ενός κειμένου (προφορικού ή γραπτού) -που συμβαδίζει με την αδυναμία τους να κατανοήσουν την ιδεολογική δύναμη της γλώσσας να κατασκευάζει ταυτότητες, στερεότυπα και σχέσεις εξουσίας- αποτέλεσε τον βασικό λόγο δημιουργίας αυτής της πρότασης διδασκαλίας. Πιο συγκεκριμένα, η πρόταση αυτή έχει ως σκοπό να ενεργοποιήσει τα αντανακλαστικά των μαθητών/μαθητριών, προκειμένου αυτοί να μη γίνονται παθητικοί δέκτες των μηνυμάτων που λαμβάνουν, αλλά να ασκούν κριτική ορθώνοντας τον δικό τους χειραφετημένο λόγο.

Παράλληλα, η πίστη της συντάκτριας του σεναρίου στην αναγκαιότητα μιας κριτικής εκπαίδευσης -γλωσσικής και μη- που θα ωθεί την καλλιέργεια της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης των μαθητών/μαθητριών, προκειμένου να διαδραματίσουν ενεργητικό ρόλο ως ευαισθητοποιημένοι αυριανοί πολίτες και να μην καταστούν εύκολα θύματα του λόγου εξουσίας, συνέβαλε σημαντικά στη δημιουργία του παρόντος σεναρίου.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο συνάδει με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Γυμνάσιο (2011) όπου επισημαίνεται ότι «*σήμερα η ύπαρξη μιας τεράστιας ποικιλίας μορφών κειμένου και γλωσσών φέρνει τα άτομα σχολικής ηλικίας αντιμέτωπα με μια κατάσταση η οποία*

απαιτεί για την προσέγγιση και την κατανόησή της γλωσσικές, επικοινωνιακές και κοινωνικές δεξιότητες που θα τα βοηθήσουν να γίνουν ισότιμοι και δημιουργικοί πολίτες». Έτσι, «αυτό που χρειάζεται να δοθεί στα άτομα αυτά δεν είναι η επαφή απλώς με ορισμένα κείμενα και τις περιστάσεις μέσα στις οποίες παράγονται, με σκοπό απλώς και μόνον την οικονομική και κοινωνική τους ενδυνάμωση μέσω της αποτελεσματικής χρήσης της γλώσσας, αλλά οι κριτικές εκείνες δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να αξιολογούν την πολιτική, κοινωνική και ιδεολογική διάσταση της γλώσσας και το ρόλο της στη διαμόρφωση της κοινωνικοπολιτικής πραγματικότητας».

Στο πλαίσιο αυτό οφείλουν να κατανοήσουν ότι οι γλωσσικές μορφές (τρόποι γραφής και προφοράς, μορφολογικές, συντακτικές και λεξιλογικές επιλογές, κειμενικά είδη) λειτουργούν ως ενδείκτες κοινωνικών παραμέτρων και ως μηχανισμοί δόμησης ταυτοτήτων, ιδεολογιών, στάσεων και συμπεριφορών και ότι κατανόηση σημαίνει ικανότητα εντοπισμού όχι μόνο των δηλούμενων αλλά και των υπο-δηλούμενων νοημάτων ενός κειμένου· κατ' επέκταση να συνειδητοποιήσουν ότι κατανόηση σημαίνει στάση «κριτικού αναγνώστη» απέναντι στις ιδέες του κειμένου και την οργάνωσή τους.

Παράλληλα, σύμφωνα με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Γυμνάσιο (2011) οι μαθητές/μαθήτριες οφείλουν να κατανοήσουν τις έννοιες της πολυτροπικότητας και της υβριδικότητας των κειμένων που αναδύονται μέσα από τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των πολυμέσων, ώστε να είναι σε θέση να τα αξιολογούν και να τα κρίνουν σωστά.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Ειδικότερα όσον αφορά στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στο συγκεκριμένο σενάριο:

1. Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως παιδαγωγικό μέσο και αξιοποιούνται για αναζήτηση και ανεύρεση ποικίλου περιεχομένου αυθεντικού γλωσσικού

υλικού (στη συγκεκριμένη περίπτωση ειδησεογραφικών κειμένων) (Κουτσογιάννης κ.ά. 2011: 18, 43).

2. Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως μέσα πρακτικής γραμματισμού εισάγοντας τη «νέα επικοινωνιακή τάξη πραγμάτων» στο περιεχόμενο της γλωσσικής επικοινωνίας. Οι μαθητές εξοικειώνονται με διαφορετικά ηλεκτρονικά περιβάλλοντα παραγωγής λόγου (Επεξεργαστής κειμένου) για τη συγγραφή και συμπαραγωγή γραπτού λόγου. Όσον αφορά στα ειδησεογραφικά κείμενα που μελετώνται εξοικειώνονται με τις έννοιες της πολυτροπικότητας, της υβριδικότητας και της υπερκειμενικότητας.
3. Οι ΤΠΕ συμβάλλουν στην καλλιέργεια της αντίληψης της μη ουδετερότητας των ηλεκτρονικών χώρων (ηλεκτρονικών ενημερωτικών ιστοσελίδων, ηλεκτρονικών εφημερίδων και ιστολογίων) και του σημαντικού ιδεολογικού φορτίου που αυτοί μπορεί να φέρουν. Στην κατεύθυνση αυτή δεν καλλιεργείται απλά ο λειτουργικός ψηφιακός γραμματισμός αλλά δίνεται κριτική διάσταση στην προσέγγιση του νέου γραμματισμού. Οι μαθητές καλλιεργούν την κριτική τους στάση απέναντι σε ψηφιακές πηγές και ιστολόγια. Απομυθοποιούνται, επομένως, οι υπολογιστές ως ουδέτερα τεχνολογικά μέσα πρακτικής γραμματισμού και γίνεται προσπάθεια συνειδητής σύνδεσής τους με την κοινωνική πραγματικότητα (Κουτσογιάννης & Αλεξίου 2012: 52).

Κείμενα

Νεοελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου

- [\[Στατιστικός πίνακας αναγνωστών εφημερίδων στην Ελλάδα\]](#), «6η ενότητα: Παρακολούθω, ενημερώνομαι και ψυχαγωγούμαι από διάφορες πηγές», σελ.96-97.

- [\[Η οθόνη του υπολογιστή δεν αντικαθιστά την εφημερίδα\]](#), *Τετράδιο εργασιών*, «6η ενότητα: Παρακολουθώ, ενημερώνομαι και ψυχαγωγούμαι από διάφορες πηγές», σελ. 51-52.

Εκπαιδευτικό/υποστηρικτικό υλικό

- [«Ένταση στην Ιερισσό»](#), εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 07/03/2013.
- [«Μάχη στις Σκουριές - Δακρυγόνα και οδοφράγματα - Με αναπνευστικά προβλήματα οι μαθητές \[βίντεο + εικόνες\]»](#), iefimerida, 07/03/2013.
- Ιστοσελίδα με [πρωτοσέλιδα εφημερίδων](#).

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Αφόρμηση-Τοποθετημένη πρακτική (1 ώρα)

Με αφόρμηση τον [«Στατιστικό πίνακα αναγνωστών εφημερίδων στην Ελλάδα»](#) [Κείμενο 8] που υπάρχει στο σχολικό εγχειρίδιο της *Νεοελληνικής Γλώσσας Β' Γυμνασίου* θίγουμε το ζήτημα της ανάγνωσης εφημερίδων στη χώρα μας. Πιο συγκεκριμένα, θέτουμε το ερώτημα εάν το ποσοστό αναγνωστών που διαβάζει τουλάχιστον μια εφημερίδα παραμένει το ίδιο ή έχει αλλάξει, δεδομένου ότι έχουν περάσει 10 χρόνια από τη δημοσίευση της σχετικής έρευνας στην *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*. Επίσης, σχολιάζουμε την πρόταση σύμφωνα με την οποία «*Το χαμηλότερο ποσοστό αναγνωστών συναντούμε στις ηλικίες 13 έως 17 ετών*» και αναζητούμε τις αιτίες για τις οποίες συμβαίνει αυτό. Τέλος, σχολιάζουμε γιατί υπάρχουν διαφορές στην ανάγνωση εφημερίδων ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης.

Στο πλαίσιο της συζήτησης αυτής στην ολομέλεια αναμένεται οι μαθητές/μαθήτριες να αναφερθούν στον ηλεκτρονικό τύπο (ως αιτία για τη μείωση πωλήσεων των έντυπων εφημερίδων τα τελευταία χρόνια) και με αφορμή την αναφορά αυτή θα γίνει κάποια καταγραφή ορισμένων βασικών χαρακτηριστικών του ηλεκτρονικού τύπου αλλά και των ηλεκτρονικών σελίδων ενημέρωσης: άμεση πληροφόρηση, εύκολη αναζήτηση της είδησης που ενδιαφέρει και εύκολη πρόσβαση σε αυτήν, πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό που πλαισιώνει την είδηση, δωρεάν

πληροφόρηση, δυνατότητα σχολιασμού (εάν δεν έχει απενεργοποιηθεί η σχετική επιλογή), πολλές φορές σύντομο κείμενο για ευκολότερη και γρηγορότερη ανάγνωση.

Στη συνέχεια, διαβάζουμε στην ολομέλεια και το Κείμενο 2 από το *Τετράδιο Εργασιών της Νεοελληνικής Γλώσσας Β' Γυμνασίου* με τίτλο [\[Η οθόνη του υπολογιστή δεν αντικαθιστά την εφημερίδα\]](#) και θέτουμε το ερώτημα για ποιο λόγο σύμφωνα με το κείμενο ή σύμφωνα με τη δική τους γνώμη η οθόνη του υπολογιστή δεν αντικαθιστά την εφημερίδα. Με αφορμή το ίδιο κείμενο αναφερόμαστε στον τρόπο επιλογής των δημοσιογραφικών κειμένων από τους συντάκτες των εφημερίδων (έντυπων και ηλεκτρονικών) αλλά και στον τρόπο διαχείρισης των κειμένων αυτών (μπορεί να «κοπούν» σημεία τους ή να τροποποιηθούν, να αλλάξει ο τίτλος ή η δομή τους ή ακόμη και το ύφος τους π.χ. να γίνει περισσότερο δραματικό).

Στο σημείο αυτό τίθεται το ερώτημα για ποιο λόγο γίνεται αυτό, οπότε και αναμένεται οι μαθητές/μαθήτριες να αναφερθούν στην ιδεολογία της εφημερίδας (έντυπης ή ηλεκτρονικής) την οποία οφείλει να υπηρετήσει ο δημοσιογράφος, προκειμένου να ικανοποιηθεί το κοινό στο οποίο απευθύνεται η συγκεκριμένη εφημερίδα, ιστοσελίδα, ιστολόγιο κ.τ.λ. Αναμένεται, λοιπόν, να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι διαφοροποιημένες στάσεις του κοινού σχετικά με διάφορα θέματα της επικαιρότητας (πολιτικά, κοινωνικά κ.τ.λ.), τελικά επηρεάζουν και την επιλογή των άρθρων που πρόκειται να διαβάσουν τα συγκεκριμένα άτομα αλλά και τη «γραμμή» της εφημερίδας (ηλεκτρονικής ή έντυπης), η οποία βρίσκεται σε συνεχή διάδραση με το κοινό της και επιβάλλει την επιλογή και δημοσίευση άρθρων που το ικανοποιούν. Επίσης, αναμένεται να διαπιστωθεί πως πρακτικοί λόγοι (π.χ. έλλειψη χώρου στην έντυπη μορφή της εφημερίδας, η επικαιρότητα που μπορεί να αναδείξει κάποιο άλλο μείζον θέμα) καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό το αν το άρθρο θα δημοσιευτεί και πώς θα δημοσιευτεί (ολόκληρο ή με περικοπές).

Κατά συνέπεια, απαντάται το θεμελιώδες ερώτημα από ποιους παράγοντες εξαρτάται η επιλογή μιας συγκεκριμένης εφημερίδας, έντυπης ή ηλεκτρονικής, ενός δελτίου ειδήσεων ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού κ.τ.λ. ως πηγής ενημέρωσης από το

κοινό και προβάλλεται το θέμα της ιδεολογίας της εφημερίδας, της ιστοσελίδας, του ιστολογίου, του forum, του τηλεοπτικού καναλιού, του ραδιοφωνικού σταθμού που μπορεί να συγκλίνει με αυτήν του αναγνώστη/τηλεθεατή/ακροατή ή να αποκλίνει. Για να συνδεθεί το συμπέρασμα αυτό με την πραγματικότητα των μαθητών/μαθητριών αναφερόμαστε σε παραδείγματα από την καθημερινή τους ζωή, όπως για παράδειγμα με ποιο κριτήριο επιλέγουν να διαβάσουν μια συγκεκριμένη αθλητική εφημερίδα (σίγουρα η ομάδα που υποστηρίζουν καθορίζει και την επιλογή τους) ή με ποιο κριτήριο επιλέγουν να δουν ένα συγκεκριμένο δελτίο ειδήσεων (σίγουρα η ηλικία τους τους προσανατολίζει σε μια επιλογή που θα διαφέρει από αυτήν των γονιών τους).

Επομένως, μέσω της συζήτησης αυτής σκοπός είναι να γίνει κατανοητό στους μαθητές/μαθήτριες ότι οι εφημερίδες, έντυπες ή ηλεκτρονικές και τα άρθρα τους απευθύνονται σε ένα ορισμένο κοινό του οποίου προσεγγίζουν την ιδεολογία και αυτήν τείνουν να υπηρετήσουν, παρά το γεγονός ότι αυτοπροσδιορίζονται ως αντικειμενικές πηγές ενημέρωσης, ενώ και οι αναγνώστες από τη δική τους πλευρά αναζητούν να «διαβάσουν» άρθρα από εφημερίδες σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή που βρίσκονται κοντά στη δική τους ιδεολογική τοποθέτηση. Είναι σημαντικό στη φάση αυτή για τους μαθητές/μαθήτριες να προβληματιστούν σχετικά με το αν ασυνείδητα οι δικές τους πολιτικές -και γενικότερα ιδεολογικές- προτιμήσεις τους «κατευθύνουν» ως προς τις ιστοσελίδες, τα άρθρα κ.τ.λ. που πρόκειται να διαβάσουν.

Στη συνέχεια ζητάμε από τους μαθητές/μαθήτριες να κάνουν μια περιήγηση στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων (<http://www.frontpages.gr/>) και να διαπιστώσουν αν όλες οι εφημερίδες έχουν την ίδια είδηση ως κεντρική στο πρωτοσέλιδό τους, αν κατά τη γνώμη τους η ιδεολογία της εφημερίδας επηρεάζει αυτό που η ίδια θεωρεί ως ιδιαίτερης βαρύτητας «είδηση», αν γίνεται αντιληπτή η αξιολόγηση του γεγονότος-είδησης από την εφημερίδα ήδη από τον τίτλο και πώς η συγκεκριμένη χρήση της γλώσσας στον τίτλο εξυπηρετεί την ιδεολογική τοποθέτηση της εφημερίδας. Αναμένεται να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι για κάθε εφημερίδα «είδηση» είναι

αυτό που θεωρεί με βάση την ιδεολογία της ότι αποτελεί απόκλιση από ό,τι είναι κοινωνικά ή πολιτισμικά αναμενόμενο (εκτροπή από το αναμενόμενο), γεγονός που αποτέλεσε το έναυσμα για την κατασκευή μιας είδησης, η οποία αξιολογείται είτε αρνητικά είτε θετικά. Ο τρόπος με τον οποίο «προαναγγέλλεται» η αξιολόγηση αυτή (μέσω του τίτλου και της εικόνας), αλλά και αναπαρίσταται αφηγηματικά στο ίδιο το άρθρο από τις λεξιλογικές και μορφοσυντακτικές επιλογές του συντάκτη του μαρτυρούν το γεγονός ότι η γλώσσα αποτελεί μια κοινωνική κατασκευή.

Για να γίνει αντιληπτό το γεγονός ότι η γλώσσα μπορεί να κατασκευάσει ένα γεγονός με διαφορετικούς τρόπους, μπορούμε να μελετήσουμε την κριτική που άσκησαν δύο ιστοσελίδες (η πρώτη του [Παρατηρητήριου Μεταλλευτικών δραστηριοτήτων](#) και η δεύτερη που αυτοπροσδιορίζεται ως [μαρξιστική ιστοσελίδα](#) αντιπληροφόρησης και γνώσης) στην εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ για τον διαφορετικό τρόπο κατασκευής του ίδιου γεγονότος στην ελληνική και στην αγγλική έκδοση της εφημερίδας μέσα από διαφορετικές γλωσσικές επιλογές.

Ανοιχτή διδασκαλία και κριτική πλαισίωση-Αποδόμηση και σύγκριση ειδησεογραφικών κειμένων (2 ώρες): αναλύουμε και συγκρίνουμε ειδησεογραφικά κείμενα μιας ορισμένης θεματολογίας, τα οποία επιλέγονται είτε από τον/την εκπαιδευτικό ή στο πλαίσιο της τοποθετημένης πρακτικής από τους μαθητές/μαθήτριες, ώστε να ελεγχθεί και κατά πόσο οι ιδεολογικές τους προτιμήσεις επιδρούν και στα άρθρα που πρόκειται να επεξεργαστούν.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση τα άρθρα επιλέχθηκαν από την εκπαιδευτικό και αναφέρονται σε επεισόδια που σημειώθηκαν τον Μάρτιο του 2013 στην Ιερισσό της Χαλκιδικής στο πλαίσιο διαμαρτυρίας των κατοίκων μετά από τη σύλληψη πέντε συντοπιτών τους ως κατηγορουμένων για εμπρηστική επίθεση στο εργοτάξιο των ορυχείων χρυσού στις Σκουριές. Η συγκεκριμένη θεματική επιλογή έγινε, γιατί πρόκειται για ένα θέμα που παραμένει επίκαιρο, αλλά και γιατί άπτεται των

ενδιαφερόντων των μαθητών/τριών, δεδομένου ότι πολλοί από αυτούς έχουν καταγωγή από τη Χαλκιδική ή περνούν τις θερινές τους διακοπές εκεί.

Οι ειδήσεις αναλύονται αφηγηματικά με βάση συγκεκριμένο μοντέλο του οποίου τα βήματα προσδιορίζονται σε φύλλο εργασίας και συγκρίνονται σε συνεργασία με τους μαθητές/μαθήτριες, ενώ εντοπίζονται τα στοιχεία εκείνα που συνιστούν αξιολόγηση (εσωτερική ή εξωτερική). Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να συνειδητοποιήσουν στη φάση αυτή ότι η τοποθέτηση (ρητή ή υπόρρητη) του αρθρογράφου αλλά και των πρωταγωνιστών καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο «επιλέγονται» και «κατασκευάζονται» οι ειδήσεις, ενώ αντικατοπτρίζει και διαφορετικές αξίες και πεποιθήσεις σχετικά με την κοινωνική πραγματικότητα στην οποία γίνεται αναφορά.

Σκοπός της σύγκρισης είναι από τη μια μεριά οι μαθητές/μαθήτριες να κατανοήσουν ότι οι διαφορετικές ταυτότητες των ηλεκτρονικών ενημερωτικών σελίδων όπου εμφανίζονται τα κείμενα καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη δομή και τη μορφή τους αλλά και το ιδεολογικό φορτίο που αυτά φέρουν και από την άλλη να αποσαφηνίσουν τα γλωσσικά μέσα που χρησιμοποιούνται, προκειμένου να δηλωθεί η ιδεολογική τους ταυτότητα. Έτσι, οι μαθητές/μαθήτριες θα αντιληφθούν πως η είδηση δεν αντανακλά απλά ένα γεγονός, αλλά το κατασκευάζει μέσω της γλώσσας.

Στο πλαίσιο αυτό, επιλέχτηκε ως πρώτη πηγή ενημέρωσης η ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας [ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ](#). Γίνονται σχετικές επισημάνσεις για τη μορφή της ηλεκτρονικής εφημερίδας: χρώματα ουδέτερα που παραπέμπουν σε ένα σοβαρό έντυπο, απουσία διαφημίσεων, δυνατότητες αναζήτησης άρθρων και σύνδεσης με μέσα κοινωνικής δικτύωσης (facebook, twitter, google+, inshare), δυνατότητα αποθήκευσης και εκτύπωσης άρθρων (βλ. επιλογή αποθηκευμένα άρθρα). Επισημαίνεται, ακόμη, η στενή σχέση μεταξύ της ηλεκτρονικής και της έντυπης έκδοσης της εφημερίδας (υπάρχει επιλογή για έντυπη έκδοση και η εφαρμογή e-paper application για την ανάγνωσή της αλλά και English edition καθώς και σχετική διαφήμιση για προσφορές της «Κ»). Παρατηρούμε, ακόμη, τη δομή της

εφημερίδας (στήλες με διαφορετική θεματολογία, οι οποίες έχουν τις δικές τους υποστήλες) και τονίζουμε μια σημαντική έλλειψη, καθώς η επιλογή για τα σχόλια είναι απενεργοποιημένη. Σχολιάζουμε, ακόμη, την πολυτροπικότητα του κειμένου (μία φωτογραφία που συνοδεύει το κείμενο) και την έλλειψη υπερσύνδεσης. Τέλος, μελετάμε την ένταξη του άρθρου σε συγκεκριμένη στήλη (επικαιρότητα, Ελλάδα) και την πηγή του που αναγράφεται ως [ΑΜΠΕ](#) (χρήση αρκτικόλεξου για το Αθηναϊκό - Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων). Υπενθυμίζουμε ότι για να αναδημοσιεύει η εφημερίδα on line ειδησεογραφικό κείμενο της συγκεκριμένης πηγής θεωρεί την πηγή αυτή έγκυρη.

Παράλληλα, επισημαίνουμε και τις διαφορές της έντυπης μορφής της εφημερίδας σε σχέση με την ηλεκτρονική μορφή: η πρώτη ύλη της έντυπης εφημερίδας είναι χαρτί, η αποθήκευσή της είναι περισσότερο δύσκολη καθώς και η αρχειοθέτηση, δεν υπάρχει δυνατότητα αποθήκευσης και εκτύπωσης των άρθρων αλλά υπάρχει η δυνατότητα αναπαραγωγής (π.χ. φωτοτυπία). Επιπλέον, η πολυτροπικότητα είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα και της έντυπης μορφής όχι όμως και η υπερκειμενικότητα (αδύνατη η υπερσύνδεση). Η άμεση αναζήτηση άρθρων με ορισμένη θεματολογία είναι πολύ πιο δύσκολη έως αδύνατη στην έντυπη μορφή της εφημερίδας. Τέλος, η θεματολογία δεν είναι ίδια (βλ. στήλες φωτογραφία, video στην ηλεκτρονική μορφή).

Στη συνέχεια αναλύουμε τα άρθρα που επιλέχτηκαν. Η ανάλυση ακολουθεί το μοντέλο των Labon και των Bell, έτσι όπως περιγράφεται από τους Αρχάκη & Τσάκωνα (χ.χ.: 15-18). Ο τίτλος «Ένταση στην Ιερισσό» συνοψίζει τον σκοπό της αφήγησης (ο συντάκτης θεωρεί τα συγκεκριμένα γεγονότα ως είδηση αξιομνημόνευτη που ο ίδιος έχει ως σκοπό να αφηγηθεί) και ταυτόχρονα διεγείρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη/αναγνώστριας που επιθυμεί να μάθει για τα γεγονότα που προκάλεσαν την τεταμένη ατμόσφαιρα στην Ιερισσό. Επιπλέον, ήδη από τον τίτλο μας δίνονται στοιχεία προσανατολισμού: ο τόπος όπου διαδραματίζονται τα προαναγγελλόμενα γεγονότα είναι η Ιερισσός. Στον τίτλο δεν υπάρχει αξιολόγηση.

Βέβαια, η επιλογή της αποφορτισμένης λέξης «ένταση» παραπέμπει σε μια μετριοπαθή στάση απέναντι στα γεγονότα.

Διάσπαρτα στοιχεία προσανατολισμού υπάρχουν κι άλλα μέσα στο κείμενο: το Περιφερειακό Ιατρείο Ιερισσού, το Γυμνάσιο- Λύκειο Ιερισσού, η επαρχιακή οδός Γοματίου-Ιερισσού, η Θεσσαλονίκη. Πρωταγωνιστές οι κάτοικοι της περιοχής και ανάμεσά τους και μαθητές, οι αστυνομικές δυνάμεις, ο δήμαρχος Αριστοτέλη, ο διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Πολυγύρου, ο διοικητής του Νοσοκομείου Χαλκιδικής, ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών Ελλάδος, ο προϊστάμενος της εισαγγελίας εφετών Θεσσαλονίκης, εκπρόσωποι του Συντονιστικού οργάνου Αγώνα της περιοχής.

Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου εμφανίζονται προταγμένα τα αποτελέσματα και ο πιθανός τρόπος επίλυσης, προκειμένου να αποκατασταθεί η ισορροπία: ο προϊστάμενος της εισαγγελίας εφετών Θεσσαλονίκης κάλεσε τους πρωταγωνιστές των γεγονότων σε συνάντηση, προκειμένου να εκτονωθεί η κατάσταση. Στη δεύτερη, τρίτη και τέταρτη παράγραφο ο συντάκτης αναφέρεται στις επιπτώσεις της έντασης: λόγω των επεισοδίων στην Ιερισσό παιδιά, ενήλικες, ένας δημοσιογράφος αντιμετώπισαν προβλήματα υγείας και μεταφέρθηκαν στο Περιφερειακό Ιατρείο. Βέβαια, μέσω των δηλώσεων του διοικητή του Νοσοκομείου που παρατίθενται στην αρχή του άρθρου φαίνεται η τάση του συντάκτη να παρουσιάσει τα γεγονότα με τρόπο μετριοπαθή και κατευναστικό: «**υπό έλεγχο**» είναι η κατάσταση των παιδιών, «**τρία άτομα μεταφέρθηκαν με μικροπροβλήματα**», «**Στο Νοσοκομείο δεν έχει διακομιστεί κανείς**», «**η κατάσταση φαίνεται ελεγχόμενη**», «**κάποια παιδιά αντιμετώπισαν αναπνευστικά προβλήματα αλλά δεν χρειάστηκε να τα πάνε ούτε καν στο Κέντρο Υγείας**».

Στην τέταρτη παράγραφο, όμως, έχουμε πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο κλιμακώθηκαν τα γεγονότα. Βέβαια, η εξέλιξη της δράσης δεν ακολουθεί τη χρονική ακολουθία των γεγονότων. Πρώτα μαθαίνουμε ότι «**ένας γιατρός πήγε στο σχολείο όπου έπεσαν τα δακρυγόνα**», το γεγονός, δηλαδή, που αποτελεί, την

κορύφωση της εξέλιξης της δράσης Στη συνέχεια πληροφορούμαστε από διαφορετικές πηγές -που προβάλλουν και δύο διαφορετικές οπτικές- για τον τρόπο με τον οποίο κλιμακώθηκαν τα γεγονότα, ώσπου να καταλήξουν στη συγκεκριμένη κορύφωση. Σύμφωνα με τον Περιφερειακό Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Πολυγύρου γονείς κατευθύνθηκαν προς το Γυμνάσιο-Λύκειο Ιερισσού, έπεσαν δακρυγόνα εντός της αυλής κοντά στην εξωτερική καγκελόπορτα και αναπνευστικά προβλήματα προκλήθηκαν σε παιδιά, που αντιμετωπίστηκαν με τη βοήθεια γιατρού που ήταν εκεί. Σύμφωνα όμως με την ανακοίνωση της αστυνομίας «καταγγελίες για χρήση χημικών ... σε σχολείο διαψεύδονται κατηγορηματικά», ενώ υπεύθυνοι για την αποπνικτική ατμόσφαιρα ήταν «οι συγκεντρωμένοι που έκαιγαν ελαστικά», οι οποίοι τελικά απωθήθηκαν «με περιορισμένη χρήση χημικών μέσων». Επομένως, η ανακοίνωση της αστυνομίας μας δίνει έναν άλλο τρόπο εξέλιξης της δράσης και αρνείται το κορυφαίο γεγονός: τη ρίψη δακρυγόνων μέσα στο σχολείο.

Γενικά, στο συγκεκριμένο κείμενο έχουμε την αποστασιοποίηση του αρθρογράφου σε σχέση με τα αφηγούμενα γεγονότα, καθώς τα παρουσιάζει ως προερχόμενα από εξωτερική πηγή. Κατά συνέπεια, δεν έχουμε εξωτερική αξιολόγηση, ρητό σχολιασμό, δηλαδή, των γεγονότων από τον αφηγητή-συντάκτη, αλλά έχουμε εσωτερική αξιολόγηση. Πιο συγκεκριμένα, ο σχολιασμός επιτυγχάνεται μέσω της χρήσης ευθέως λόγου των προσώπων που καταθέτουν για το συμβάν. Έτσι, σύμφωνα με τον δήμαρχο Αριστοτέλη αξιολογείται αρνητικά το γεγονός ότι οι κάτοικοι έκλεισαν τον δρόμο «θέλοντας να εμποδίσουν τις έρευνες», ενώ αμφισβητείται το γεγονός ότι έπεσαν δακρυγόνα μέσα στο σχολείο, αφού «φαίνεται ότι έπεσαν δακρυγόνα» και από την αστυνομία διαψεύδουν ότι έπεσαν δακρυγόνα «μέσα στο σχολείο», το οποίο όμως «βρίσκεται στο δρόμο όπου σημειώθηκε η ένταση», άρα μια τυχαία και όχι σκόπιμη ρίψη είναι πιθανή. Ο αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής, από την άλλη καταδικάζει απερίφραστα «κάθε είδους δράση και ενέργεια που προκαλεί την αναστάτωση των κατοίκων και που θέτει σε κίνδυνο απλούς ανθρώπους και γυναικόπαιδα», υπογραμμίζει όμως «την ανάγκη άμεσης

έναρξης διαλόγου». Τέλος, η Ένωση Ξενοδοχείων Χαλκιδικής στην ανακοίνωσή της αξιολογεί αρνητικά αντιδράσεις που δεν αποτελούν «ήρεμη διαμαρτυρία», αλλά «δημιουργούν προβλήματα» και σηματοδοτούν αρνητικά τη Χαλκιδική ως «τουριστικό προορισμό».

Επιπλέον, ο διοικητής του Νοσοκομείου Πολυγύρου και ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών Ελλάδος φαίνονται να επιθυμούν να αποφορτίσουν την όλη κατάσταση και τη χαρακτηρίζουν «ελεγχόμενη», ενώ υπάρχει η διαβεβαίωση ότι «τα πράγματα έχουν ηρεμήσει». Αυτό σημαίνει ότι οι κανονικοί ρυθμοί στη ζωή της περιοχής έχουν επανέλθει και ότι αυτό που ήταν παράβαση της κανονικότητας -και κατά συνέπεια είδηση- δεν είναι πια. Επίσης, διά στόματος της Αστυνομικής Διεύθυνσης δε συνέβη ποτέ το κορυφαίο γεγονός της εξέλιξης της δράσης, η ρίψη, δηλαδή, δακρυγόνων από την αστυνομία στο χώρο του σχολείου. Σχετικά με τη ρίψη ο Περιφερειακός Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Πολυγύρου εκφράζει έναν λόγο επίσης κατευναστικό: δακρυγόνα έπεσαν στο σχολείο αλλά τριάντα μέτρα μακριά από το κτήριο και δύο μέτρα μακριά από την εξωτερική καγκελόπορτα, πράγμα που σημαίνει ότι μάλλον η ρίψη δεν έγινε εσκεμμένα. Ιδιαίτερα αρνητικά φορτισμένα είναι τα αξιολογικά στοιχεία που εντοπίζονται στον λόγο-ανακοίνωση της αστυνομίας, η οποία τονίζει την «παραβατική» συμπεριφορά των κατοίκων («δεν επέτρεπαν τη διέλευση των αστυνομικών δυνάμεων», «είχαν βάλει φωτιά σε ελαστικά με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί αποπνικτική ατμόσφαιρα», «εκσφενδόνιζαν πέτρες κατά των αστυνομικών δυνάμεων», «τραυματίστηκαν ελαφρά δύο αστυνομικοί») και τη μετριοπαθή στάση της αστυνομίας («περιορισμένη χρήση χημικών μέσων», «δεν πραγματοποιήθηκαν προσαγωγές ή συλλήψεις ατόμων»).

Ως δεύτερη πηγή ενημέρωσης επιλέχτηκε η αποκλειστικά ηλεκτρονική εφημερίδα [iefimerida](#). Γίνονται σχετικές επισημάνσεις για τη μορφή της ηλεκτρονικής εφημερίδας: χρώματα ουδέτερα με ιδιαίτερη έμφαση στο μπλε χρώμα για τη στήλη ΕΛΛΑΔΑ, απουσία διαφημίσεων, δυνατότητες προσαρμοσμένης

αναζήτησης άρθρων μέσω της μηχανής google, σύνδεση με μέσα κοινωνικής δικτύωσης (facebook, twitter, google+, youtube, inshare), δυνατότητα αποθήκευσης εκτύπωσης, αποστολής με e-mail άρθρων και εμφάνισής τους με μεγαλύτερη σε μέγεθος γραμματοσειρά. Παρατηρούμε, ακόμη, τη δομή της εφημερίδας (στήλες με διαφορετική θεματολογία και στήλη με τα πιο δημοφιλή). Σχολιάζουμε ακόμη το γεγονός ότι στο άρθρο υπάρχει υπερσύνδεση με άλλα σχετικής θεματολογίας άρθρα καθώς και την πολυτροπικότητα του (πλούσιο φωτογραφικό υλικό αλλά και video από τα επεισόδια και η σχετική σημείωση: «Την ίδια στιγμή στο twitter ανεβαίνουν συνεχώς φωτογραφίες από την περιοχή»), γεγονός που φανερώνει τη στενή διασύνδεση της συγκεκριμένης εφημερίδας με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Παρατηρούμε, ωστόσο, ότι δεν υπάρχουν σχόλια.

Ο τίτλος «**Μάχη στις Σκουριές - Δακρυγόνα και οδοφράγματα - Με αναπνευστικά προβλήματα οι μαθητές [βίντεο + εικόνες]**» είναι ιδιαίτερα δραματικός, παραπέμπει σε πολεμικό ρεπορτάζ («μάχη», «δακρυγόνα και οδοφράγματα»), συνοψίζει το περιεχόμενο της είδησης, αλλά δίνει και το ιδεολογικό στίγμα του κειμένου. Η περίληψη των γεγονότων συνεχίζεται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου και η εξέλιξη της δράσης δεν ακολουθεί τη χρονολογική σειρά των γεγονότων, δηλαδή τα γεγονότα δεν παρουσιάζονται με τη σειρά που έλαβαν χώρα. Γενικά, το άρθρο δομείται ως ανεστραμμένη πυραμίδα, προκειμένου να κεντρίσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη (συμπύκνωση είδησης στην αρχή και στη συνέχεια περισσότερο αναλυτική αφήγηση).

Στοιχεία προσανατολισμού υπάρχουν διάσπαρτα σε όλο το κείμενο: «Σκουριές», Ιερισσός Χαλκιδικής, σχολείο Ιερισσού, εκκλησία Ιερισσού, ενώ ως πρωταγωνιστές προβάλλονται οι κάτοικοι του χωριού, τα ΜΑΤ, οι μαθητές, οι γιατροί που πρόσφεραν τις πρώτες βοήθειες. Στοιχείο προσανατολισμού θεωρείται και το απόσπασμα που αναφέρεται στο τι έγινε πριν την εξέλιξη των αφηγούμενων γεγονότων (εμπρηστική επίθεση στα μεταλλεία).

Το αποτέλεσμα και οι επιπτώσεις των αφηγούμενων γεγονότων αναφέρονται στη δεύτερη παράγραφο και στην τρίτη παράγραφο («με αποτέλεσμα οι μαθητές να αντιμετωπίσουν αναπνευστικά προβλήματα» και «πήγαν γιατροί, προκειμένου να προσφέρουν τις πρώτες βοήθειες στα παιδιά»).

Στο κείμενο δεν υπάρχει εξωτερική αξιολόγηση, δηλαδή ο συντάκτης του κειμένου δεν εκφράζει ρητά την αρνητική του στάση. Διακρίνουμε, ωστόσο, σε όλο το κείμενο μια υπόρρητη εσωτερική αξιολόγηση. Πιο συγκεκριμένα, μπορούμε να εντοπίσουμε αρνητικά φορτισμένες ονοματικές και ρηματικές φράσεις που αναφέρονται στη δράση των ΜΑΤ (και όχι αστυνομικών δυνάμεων όπως αναφέρονται στο κείμενο της ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ). Χαρακτηριστικά, δακρυγόνα έπεσαν «ακόμη και σε σχολείο», «Τα ΜΑΤ έκαναν χρήση δακρυγόνων που χτύπησαν το σχολείο της περιοχής». Η επαναδιατύπωση/επανάληψη επιβεβαιώνει την έμφαση που θέλει να προσδώσει ο αρθρογράφος στο συγκεκριμένο γεγονός.

Στη συνέχεια ο αρθρογράφος δείχνει αποστασιοποίηση από τα αφηγούμενα γεγονότα, τα οποία παρουσιάζει από διαφορετικές εξωτερικές πηγές και διαφορετικές οπτικές γωνίες. Η ΕΛΑΣ αξιολογεί αρνητικά τη δράση των κατοίκων με μια σειρά αρνητικά φορτισμένων ρηματικών φράσεων που σηματοδοτούν αρνητικά το υποκείμενο της δράσης («έκλεισαν το δρόμο», «έβαλαν φωτιά σε ελαστικά», «απέκλεισαν την επαρχιακή οδό Γοματίου-Ιερισσού», «δεν επέτρεπαν τη διέλευση αστυνομικών δυνάμεων», «δεν ανταποκρίθηκαν στις εκκλήσεις για αποχώρηση», «εκσφενδόνιζαν πέτρες»). Το αποτέλεσμα της στάσης τους αυτής ήταν να «δημιουργηθεί αποπνικτική ατμόσφαιρα» (ενν. από την καύση ελαστικών) και «να τραυματιστούν ελαφρά δυο αστυνομικοί». Αντίθετα, «δεν πραγματοποιήθηκαν προσαγωγές ή συλλήψεις ατόμων» και «δεν έγινε χρήση χημικών ή άλλων μέσων σε κανένα άλλο σημείο της περιοχής» (ενν. στο σημείο όπου ήταν συγκεντρωμένοι οι κάτοικοι).

Από την άλλη πλευρά οι κάτοικοι αξιολογούν αρνητικά τη δράση των ΜΑΤ που «εφόρμησαν με δακρυγόνα και χημικά», ενώ η αστυνομία έκανε «πέντε

συλλήψεις» και «μπήκε για να κάνει έρευνα στα σπίτια». Το αποτέλεσμα της στάσης αυτής της αστυνομίας ήταν το ότι «δημιουργήθηκε ένταση» και το ότι «ο κόσμος δεν μπορεί να ανασάνει».

Οι πολιτικές δυνάμεις (ΣΥΡΙΖΑ, ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ) αξιολογούν κι αυτές αρνητικά την παρουσία των ΜΑΤ. Ο εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ στη δήλωσή του αναφέρει ότι δυνάμεις του ΜΑΤ «τρομοκρατούν τους πολίτες», ενώ ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ δηλώνει ότι τα ΜΑΤ «περιπολούν στις πόλεις με αυταρχικές μεθόδους, τρομοκρατούν τους πολίτες, έχοντας μάλιστα ρίξει και χημικά στα σχολεία». Το ΚΚΕ αναφέρεται σε «όργιο αυταρχισμού», σε ΜΑΤ που «εισβάλλουν... βάζοντας στο στόχαστρο ακόμη και μικρούς μαθητές», «σε ωμή και μαζική τρομοκρατία» και συνδέει τη δράση τους με την πολιτική της κυβέρνησης που τη χαρακτηρίζει «βάρβαρη».

Από τη σύγκριση των δύο άρθρων προκύπτει ότι οι δύο αρθρογράφοι αξιολογούν διαφορετικά τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στην Ιερισσό, γεγονός που δείχνει και τη διαφορετική ιδεολογική τοποθέτησή τους. Ο πρώτος φαίνεται να θεωρεί τα αποκλίνοντα αυτά γεγονότα επικίνδυνα για την ασφάλεια και την οικονομική ζωή του τόπου και ταυτόχρονα προβάλλει περισσότερο την αναγκαιότητα εκτόνωσης της κατάστασης μέσω του διαλόγου. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι στην πρώτη παράγραφο και στο σημείο όπου θα αναμέναμε την περίληψη των γεγονότων που συνιστούν αυτό που στον τίτλο κωδικοποιείται ως «Ένταση στην Ιερισσό» προβάλλεται η είδηση της σύσκεψης που έχει ως «στόχο την εκτόνωση της κατάστασης», ενώ και σε άλλο σημείο και διά στόματος του αντιπεριφερειάρχη Χαλκιδικής το άρθρο αναφέρεται «στην ανάγκη άμεσης έναρξης διαλόγου, για να προκύψει μια βάση συνεννόησης». Επιπλέον, σε πολλά σημεία του άρθρου και διαμέσου του λόγου ορισμένων χαρακτήρων-πρωταγωνιστών επιδιώκεται η αποφόρτιση της έντασης. Από την άλλη, ο δεύτερος αρθρογράφος φαίνεται να αξιολογεί αρνητικά τη δράση της αστυνομίας και να θεωρεί τα γεγονότα αυτά ιδιαίτερα βίαια για την τοπική κοινωνία στην Ιερισσό, σε ένα χωριό όπου «χτυπούσαν

οι καμπάνες της εκκλησίας» κατά τη διάρκεια των επεισοδίων, γεγονός που παραπέμπει στην εμπόλεμη κατάσταση που βιώνουν οι κάτοικοι της περιοχής.

Από τη σύγκριση, επομένως, των δύο ειδησεογραφικών κειμένων προκύπτει ότι η έμφαση ή μη σε συγκεκριμένες τοποθετήσεις μέσω της αφήγησης συνδέεται με την ιδεολογία, τις αξίες και τις πεποιθήσεις που υπηρετεί κάθε ειδησεογραφική πηγή και αναπαριστά την πραγματικότητα σύμφωνα με την οπτική της εφημερίδας.

Επίσης, μια σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις ειδήσεις που δημοσιεύονται στον έντυπο τύπο και αναδημοσιεύονται στον ηλεκτρονικό τύπο και στις ειδήσεις που δημοσιεύονται αποκλειστικά στον ηλεκτρονικό τύπο είναι ότι οι πρώτες έχουν περισσότερο αυστηρή δομή, ενώ οι δεύτερες έχουν περισσότερο χαλαρή δομή και πολλές φορές αφηγηματικά παίρνουν τη μορφή ζωντανής αναμετάδοσης ή ρεπορτάζ. Έτσι, χαρακτηριστικά παρατηρούμε τον τρόπο με τον οποίο «αφηγείται» το [γεγονός](#) η ενημερωτική ιστοσελίδα www.koutipandoras.gr. Σε κάθε περίπτωση η αφήγηση συνοδεύεται από βίντεο ή φωτογραφικό υλικό, ενώ η αξιολόγηση του ειδησεογραφικού κειμένου είναι υπόρρητη αλλά αρνητική απέναντι στη δράση των αστυνομικών δυνάμεων (βλ. χαρακτηριστικά λεξιλογικές επιλογές «τρομοκρατίας συνέχεια», κάτοικοι «περικυκλωμένοι», οι αστυνομικές δυνάμεις «εισέβαλαν», «δακρυγόνα έπεσαν ακόμη και στο σχολείο της πόλης», λεζάντα σε φωτογραφία «Οι δυνάμεις της αστυνομίας έχουν αποκλείσει την Ιερισσό», «έχει τραυματιστεί ένας 15χρονος μαθητής από κάλυκα δακρυγόνου, ο οποίος τον χτύπησε στο κεφάλι», «Τρία άτομα έχουν μεταφερθεί στο Περιφερειακό Ιατρείο Ιερισσού», «σε κατάληψη προχώρησαν οι μαθητές του σχολείου της Ιερισσού, διαμαρτυρούμενοι για την συμπεριφορά της αστυνομίας»).

Βέβαια, σε κάθε περίπτωση είναι δεδομένη η αποστασιοποίηση του συντάκτη, καθώς τα όσα «αφηγείται» με υπόρρητο αξιολογικό τρόπο προέρχονται από εξωτερική πηγή («όπως καταγγέλλουν οι κάτοικοι της Ιερισσού...»), «Σύμφωνα με πληροφορίες του koutipandoras.gr...», «Οι κάτοικοι μιλούν...», «όπως λέει στο koutipandoras.gr, ο επικεφαλής της επιτροπής αγώνα, Τόλης Παπαγεωργίου...»,

«Πληροφορίες που βλέπουν το φως της δημοσιότητας κάνουν λόγο...», «Αυτό επιβεβαίωσε μιλώντας στον Real FM ο Παναγιώτης Λέκκας, καθηγητής του σχολείου της Ιερισσού...», «...όπως επιβεβαίωσε στο Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων εκπρόσωπος του Κέντρου Υγείας Παλαιοχωρίου»). Τέλος, ενδιαφέρον θα είχε να εντοπίσουμε πως ο συντάκτης ενημερώνει το κοινό ότι σε επόμενο τεύχος του περιοδικού που κυκλοφορεί ο ίδιος θα υπάρχει *«αναλυτικό ρεπορτάζ για την κατάσταση που επικρατεί στη βορειοανατολική Χαλκιδική, για τις αντιδράσεις των κατοίκων, για το περιβαλλοντικό και οικονομικό σκάνδαλο που κρύβεται πίσω από τα μεταλλεία των Σκουριών»*. Η πολύ αρνητική ονομαστική φράση «περιβαλλοντικό και οικονομικό σκάνδαλο» είναι ενδεικτική της ιδεολογίας που φέρει ο συντάκτης του κειμένου απέναντι στην πολιτική της κυβέρνησης και τις αντιδράσεις των κατοίκων σχετικά με τη λειτουργία των μεταλλείων στις Σκουριές.

Τέλος, μπορούμε να μελετήσουμε τον τρόπο με τον οποίο αφηγείται το γεγονός το ηλεκτρονικό ενημερωτικό και ψυχαγωγικό περιοδικό Iifo. Παρατηρούμε τον τίτλο του άρθρου [«Update: Επεισόδια και πάλι στις Σκουριές Καταγγελίες για μεταφορά πολιτών με κλούβες προς άγνωστη κατεύθυνση»](#), τον χαλαρό λόγο, την ανά τακτά χρονικά διαστήματα γραπτή «αναμετάδοση» των γεγονότων, τις επαναδιατυπώσεις-επαναλήψεις (ένταση, δακρυγόνα, προσαγωγές) και την πλαισίωση του κειμένου με πλούσιο φωτογραφικό υλικό και βίντεο. Στο σημείο αυτό ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα είχε να εστιάσουμε στα σχόλια των αναγνωστών που δεν αναφέρονται μόνο στην αξιολογική κρίση του ίδιου του γεγονότος και στην ιδεολογική τοποθέτηση των συντακτών τους αλλά και στις αφηγηματικές επιλογές του συντάκτη του κειμένου. Έτσι, αναγνώστης σχολιάζει *«Ή στη Μεγάλη Παναγία χτυπούν καμπάνες. Πονάω είστε απίθανοι»* αναφερόμενος ειρωνικά και απαξιωτικά στον δραματικό τόνο του κειμένου. Βέβαια, ένας άλλος αναγνώστης του υπενθυμίζει ότι δεν πρόκειται για μελοδραματικό στοιχείο αλλά για πληροφορία: *«Δεν είναι αστείο. Έτσι ειδοποιούνται οι κάτοικοι πως κάποιιοι έχουν προσαχθεί για ανάκριση»*.

Μετασχηματισμένη πρακτική (2 ώρες): στη φάση αυτή οι μαθητές/μαθήτριες χωρισμένοι σε ομάδες μετασχηματίζουν την αποκτηθείσα γνώση σε ένα νέο επικοινωνιακό πλαίσιο που καθορίζεται από τον διδάσκοντα/τη διδάσκουσα στα φύλλα εργασίας. Στη φάση αυτή αναμένεται να χρησιμοποιήσουν στοιχεία που επισημάνθηκαν κατά την ανοιχτή διδασκαλία και αφορούν στον τρόπο κατασκευής μιας είδησης (τίτλος, στοιχεία προσανατολισμού, εξέλιξη δράσης, σχολιασμός άμεσος ή έμμεσος, φωτογραφικό υλικό και βίντεο, εξωτερικές πηγές, συγκεκριμένη δομή) και στην αξιολόγησή της από τον συντάκτη της, ρητή ή υπόρρητη που παραπέμπει και στην ιδεολογική του τοποθέτηση. Τα κείμενα των ομάδων δημοσιεύονται στο wiki της τάξης και σχολιάζονται από τους συμμαθητές/συμμαθήτριές τους και ως αφηγηματικές αλλά και ως ιδεολογικές κατασκευές ενταγμένες σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο, όπως καθορίστηκε από τα φύλλα εργασίας.

Γενικά, σε κάθε φάση της διδακτικής πορείας διενεργείται η αξιολόγηση τόσο των μαθητών/μαθητριών όσο και της αποτελεσματικότητας του σεναρίου. Όσον αφορά στην αξιολόγηση των μαθητών/μαθητριών αυτή γίνεται στο πλαίσιο της ολομέλειας κατά τη διάρκεια της ανοιχτής διδασκαλίας, ενώ μέσω της παραγωγής κειμένων που προβάλλουν ένα ιδεολογικό φορτίο ορισμένο από ένα συγκεκριμένο πλαίσιο αξιών θα ελεγχθεί ο βαθμός κατανόησης των διδαχθέντων και ο βαθμός απόκτησης των δεξιοτήτων. Όσον αφορά στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του σεναρίου αυτή θα αφορά στον βαθμό κατάκτησης κριτικού γραμματισμού και κριτικής γλωσσικής επίγνωσης από την πλευρά μαθητών/μαθητριών και μπορεί να εντοπιστεί με τη δημιουργία από την πλευρά εκπαιδευτικού ερωτηματολογίου που θα διερευνά κατά πόσο έχει αλλάξει η οπτική της ανάγνωσης των ειδησεογραφικών κειμένων.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ

1. Ποιο γεγονός θεωρεί ο συντάκτης του κειμένου ως «είδηση» που πρέπει να αφηγηθεί στο κοινό και για ποιο λόγο;
2. Ποιος είναι ο ρόλος του τίτλου στο άρθρο; Υπάρχει κάποιου είδους αξιολόγηση (αρνητική ή θετική) στον τίτλο σχετικά με το αφηγούμενο γεγονός;
3. Α) Ποιες πληροφορίες μας δίνει ο συντάκτης του κειμένου στην πρώτη παράγραφο του κειμένου; Β) Οι πληροφορίες αυτές συνοψίζουν το περιεχόμενο του άρθρου του και συνδέονται με τον τίτλο του;
4. Α) Ποιες πληροφορίες μας δίνονται σχετικά με τον τόπο, τον χρόνο και τους πρωταγωνιστές των γεγονότων; Β) Οι πληροφορίες αυτές είναι συγκεντρωμένες σε ένα συγκεκριμένο σημείο του ειδησεογραφικού κειμένου ή είναι διάσπαρτες;
5. Α) Η αφηγούμενη εξέλιξη της δράσης ακολουθεί τη χρονική ακολουθία των γεγονότων ή παρατηρούνται επαναλήψεις και αναδρομές; Β) Για ποιο λόγο γίνεται αυτό;
6. Α) Ποιες πληροφορίες μας δίνει ο συντάκτης σχετικά με τις συνέπειες των αφηγούμενων γεγονότων και πιθανούς τρόπους επίλυσης για αποκατάσταση της ισορροπίας; Β) Σε ποιο σημείο του άρθρου γίνεται αυτό;
7. Υπάρχει κλείσιμο στο άρθρο όπου ο συντάκτης, αφού τερματίζει την εξέλιξη της δράσης και τα αποτελέσματά της, εκφράζει ρητά τη στάση του (θετική ή αρνητική) απέναντι στα γεγονότα;
8. Α) Ο συντάκτης επιχειρεί να κρατήσει αποστασιοποιημένη στάση απέναντι στα γεγονότα; Β) Με ποιο τρόπο το κάνει αυτό;
9. Η αξιολόγηση των γεγονότων γίνεται άμεσα (με ρητό σχολιασμό του συντάκτη) ή έμμεσα;

10. Ποια γλωσσικά μέσα επιλέγει ο συντάκτης για την αξιολόγηση;

11. Η αξιολόγηση αυτή σε ποια ιδεολογική τοποθέτηση του συντάκτη παραπέμπει και ποια συμπεράσματα μπορούμε να βγάλουμε για την ιδεολογία της εφημερίδας;

Αφού απαντηθούν οι ερωτήσεις κάνουμε γενικές παρατηρήσεις **α)** σχετικά με τη δομή της είδησης ως αφηγηματικής κατασκευής με βάση το μοντέλο των Labov & Bell: τίτλος, περίληψη, στοιχεία προσανατολισμού (διάσπαρτα), εξέλιξη της δράσης (δεν ακολουθεί τη χρονική ακολουθία των γεγονότων), αποτελέσματα ή επίλυση (προτάσσονται στην περίληψη), κλείσιμο (εμπλοκή του συντάκτη και αξιολόγηση του γεγονότος σε σύνδεση με την πραγματικότητα) αλλά και **β)** σχετικά με την είδηση ως ιδεολογική κατασκευή (αξιολόγηση ρητή ή υπόρρητη).

B. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΩΝ

Αφού μελετήσαμε τον τρόπο με τον οποίο κατασκευάζεται η είδηση αφηγηματικά και ιδεολογικά θα «κατασκευάσετε» την ίδια είδηση μέσα από διαφορετικές οπτικές που θα αναδεικνύουν και διαφορετικές ιδεολογικές τοποθετήσεις. Για τη σύνταξη των κειμένων σας θα αξιοποιήσετε όσα μάθαμε για την είδηση ως αφηγηματική και ιδεολογική κατασκευή στη προηγούμενη φάση.

ΟΜΑΔΕΣ 1 & 2: Είστε εκπρόσωποι των εργαζομένων στα Μεταλλεία Χρυσού στις Σκουριές και εκδίδετε ένα δελτίο τύπου που δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της εταιρείας [Ελληνικός Χρυσός](#) με θέμα τα επεισόδια στην Ιερισσό.

ΟΜΑΔΕΣ 3 & 4: Είστε μαθητές/μαθήτριες του Γυμνασίου-Λυκείου της Ιερισσού και γράφετε ένα άρθρο με θέμα τα επεισόδια στην Ιερισσό, προκειμένου να δημοσιευτεί στην [ιστοσελίδα](#) του σχολείου σας.

ΟΜΑΔΕΣ 5&6: Είστε εκπρόσωποι του Παρατηρητηρίου Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων και γράφετε ένα άρθρο με θέμα τα επεισόδια στην Ιερισσό, προκειμένου να δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του [Παρατηρητηρίου](#).

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Σε μια άλλη εκδοχή του σεναρίου η ανάλυση της είδησης ως αφηγηματικής και ιδεολογικής κατασκευής θα μπορούσε να επεκταθεί και στον τηλεοπτικό λόγο. Οι μαθητές/μαθήτριες θα μπορούσαν να αποδομήσουν τον τρόπο δομής, παρουσίασης, κατασκευής και αξιολόγησης (ρητής ή υπόρρητης) μιας συγκεκριμένης είδησης από διαφορετικά τηλεοπτικά κανάλια και στη συνέχεια να μετασχηματίσουν την είδηση σε ένα καινούριο επικοινωνιακό πλαίσιο.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση δεν αναμένεται να παρουσιάσει δυσκολίες παρά μόνο στη φάση της μετασχηματισμένης πρακτικής. Στη φάση αυτή θα γίνει αντιληπτό στον διδάσκοντα/διδάσκουσα αν οι μαθητές/μαθήτριες έχουν εμβαθύνει στη γνώση που απέκτησαν στις προηγούμενες φάσεις, ώστε να είναι σε θέση να «κατασκευάσουν» την ίδια είδηση με τρόπο που να προβάλλει μια διαφορετική οπτική που θα ταυτίζεται και με μια διαφορετική ιδεολογική τοποθέτηση.

Γενικά, με βάση το σχήμα του ρόμβου αναμένεται ότι με το συγκεκριμένο σενάριο οι γνώσεις για τον κόσμο και οι γνώσεις για τη γλώσσα που θα αποκτήσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες σε συνδυασμό με τους γραμματισμούς που θα αναπτύξουν θα συμβάλουν στην ανάπτυξη της κριτικής τους ικανότητας και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων που θα τους χαρακτηρίζουν στο μέλλον ως ενεργούς πολίτες (Κουτσογιάννης 2012: 7) και ως κριτικά υποκείμενα που θα αντιστέκονται σε οποιαδήποτε απόπειρα χειραγώγησής τους.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρχάκης, Α. & Β. Τσάκωνα. (χ.χ.) Διαβάζοντας ειδησεογραφικά άρθρα στη Γ2. Στο *Διαδρομές στη διδασκαλία της νέας ελληνικής σε αλλόγλωσσους στην Ελλάδα*. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο:

<http://elearning.greek-language.gr/mod/resource/view.php?id=307> [07.03.2014]

Fairclough, N. 1988. *Language and Power*. London: Longman.

Kalantzis, M. & B. Core. 2001. Πολυγραμματισμοί. *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*: 214-216. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο:

http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_e2/index.html

[07.03.2014]

Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο:

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/anaptuxe_senarion_-_glossa_deutero bathmia_ekpaideuse..pdf [07.03.2014]

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ.

Μπουτουλούση, Ε. 2001. Γλώσσα και Γλωσσική επίγνωση. *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα* (επιμ.: Α.-Φ. Χριστίδης σε συνεργασία με τη Μ. Θεοδοροπούλου). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο:

http://www.komvos.edu.gr/glwssa/odigos/odigos_n.htm [07.03.2014]

Φρέϊρε, Π. 1977. *Η αγωγή του καταπιεζόμενου*. Αθήνα: Ράππα.